

BUDA-PESTA

2 Febr. st. v.

14 Febr. st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 5.

Anulu XI.

1875.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Viziunea lui Baltazar.

In sala serbării satrapii s'aduna
 Incetulu cu 'ncetu ;
 Femeile tineri voióse 'neununa,
 C'o dulce zimbire, regesculu banchetu.

Mii candeli reversa o dalba lumina
 Pe vase cu crini,
 Cum vérsa tacuta a noptii regina
 Pe florile albe placute lumini !

Pe tronulu de auru, in mândra purpura
 Tiranulu siedeá :
 Cu fruntea senina, surisulu pe gura,
 Elu regele lumii cá este credea !

In cupe antice, cu arta lucrata
 Din capuri de leu,
 Ce 'n timpuri trecute au fostu consacrate
 De fi Iudeei l'alu loru Dumnedieu,

Acuma strainii, setosi de orgia,
 Si-vérsa-álu loru vinu,
 Si, sicuri de dinsii, o lunga domnia
 Tiranului rege urandu-i inchinu !

Placerile magiei, ce 'n sala domina,
 Pe toti au miscatu ;
 Ei uita durerea, orgiei se 'nchina ;
 Femei'a si vinulu pe toti a 'mbetatu !

Candu cupele inse, cu vinuri spumóse,
 Mereu se umpleau,
 O mana uscata, de piele si óse,
 Cà trece prin sala mesenii vedeau.

Ea pare cá este unu semnu de magia
 Ce umbla pe zidu :
 Unu *Mane* unu *Téché* unu *Fares* inscrie,
 Cu literi de flacari pe zidulu umidu.

Monarchulu, vediendu-o, o rece palóre
 Pe frunte-a simtitu,
 Cum simte unu arboru, cum simte o flóre,
 Candu crivetiulu rece cu ghiatia-a sositu.

Elu fruntea pe mana si-pléca indata
 De frica patrunsu :
 La aste cuvinte, prin degete cata,
 Si vede in ele misterulu ascunsu !

O négra 'ntristare, o cruda durere
 In pieptu i-a intratu ;
 Amoru, veselía, betia, placere,
 Din pieptu-i ce bate cu grabu au sburatu.

— Când totulu suride, când totulu s'avénta
 Mereu spre placeri,
 Ca fluturi ce sbóra, ca paseri ce cânta ;
 Cându diu'a de asta-di nu are dureri ;

Când p'aste pamenturi e totu fericire,
 Tu rege suspini ?
 Când totu e viétia, placere, marire,
 Tu fruntea-ti senina pe pieptu-ti inclini ?

Au dóra strainii mai potu ca sè intre
 „In tíera la noi ?

O ! nu ! nici odata ! Ei tínu inca minte
 Trecutele timpuri, p'ai nostrii eroi !

In tíera esti bine, nimicu nu-ti lipsesce ;
 „Durerea e fumu ;

Marirea-ti suride, puterea-ti zimbesce,
 Te 'mbéta adesea de dulce profumu !

Poporul e veselu ; elu rabda si tace ;
 Lucréza mereu ;

Traesce in risuri, in canteci, in pace ;
 Traesce mai bine de cum traescu eu !

Femei'a séu vinulu aici e mai mare ;
 Sè bemu, dar cu toti !

Ferice-i poporul ce 'n fruntea sa are
 Asemenea nobili si mari patrioti !“

Cuprinsu de betia, asiá i vorbesce
 Satrapulu voiosu ;

Ér regele tace ; la mana privesce ;
 Palóra se 'ntinde pe facia-i in josu !

— Aicea indata, satrapiloru dice,
 „Sè vie voescu

Barbati cu sciintia, de potu sè-mi esplice
 Aceste cuvinte, ce zidulu negrescu !“

Betranii Haldeiei, cu fruntea 'ncretita,
 De multu ce-au cititu ;

Preotii, magii, cu barb'a albita,
 D'o suta de ierne, in sala-au venitu.

Cu toti se consulta, cu toti cercetéza,
 Cu ochi-atintiti,

Aceste cuvinte, ce zidulu ornéza ;
 Dar toti inainte remanu ca uimiti !

Sciintia inalta, gandire, magia
 Ací s'au opritu ;

A cerului taina sciinti'a n'o scie,
 Remane in facia-i unu rece granitu !

Candu inse 'ntieptii, cuprinsi de 'ntristare,
 Pe ganduri siedeau,

Afar' audira o dulce cantare,
 Aceste cuvinte o harpa 'nsotiau :

— Pe spini séu rose, noi totu mereu
 Sè facemu bine fara 'nctare ;

Sufletulu nostru e o suflare,
 Care se duce la Dumnedieu.

Candu diu'a lasa acestu pamentu,
 Séu diminéti'a candu se ivése,
 Junetiea nóstra, ce stralucesce,
 Sè aiba 'n facia alu seu mormentu.

Órele scumpe sè le-adunàmu,
 Fara ca timpulu sè ne oprésca ;
 In noi virtutea sè stralucésca ;
 Faptele rele sè alungàmu.

Si pe noru negru si pe seninu
 Sè lasàmu usi'a neincuiata,
 Ca mesagierulu sè intre 'ndata
 Cu ambrosia séu cu veninu !

Hasardu 'n lume e unu misteru ;
 Elu nu ne-aréta a nóstra parte ;
 Ér esistinti'a n'este o carte,
 Care ne cade scrisa din ceru.

Ferice-acela ce a cetitu
 In a sa carte, fara palóre,
 Pagini frumoése, nemuritóre !
 Elu móre veselu si liniscitu !“

— Chiamati cantaretiulu ce canta afara“,
 Tiranu-a strigatu !
 Trei sclavi de-odata afara-alergara
 Si 'n sal'a serbàrii c'unu june-a intratu !

— Esplica-ni nóue, o ! june poete,
 Monarculu a disu,
 Aceste cuvinte, ce-ací, pe parete,
 O mana uscata acuma a scrisu !

Lampele versara mai stralucitóre
 Ale loru lumini
 Peste adunarea cea cugetatóre,
 Peste vase d'auru cu rose si crini.

Junele scriptur'a o ceti indata
 Si o talmaci ;
 Tóta adunaraa fuse spaimantata
 C'a sa profetta se va implini !

„O ! rege, ce 'n lume,
 Trecèndu, tu unu nume
 De reu ai lasatu !
 S'a dusu a ta viétia,
 Mormentulu ti-i facia,
 De tine sapatu.

Trecut'au indata
 Domni'a-ti ingrata,

Cà-ci ea s'e aflatu
Cu totulu usióra,
Ca fulgeru ce sbóra
De venturi purtatu!

Candu diorile-oru bate
L'a portii cetate
Vei fi resturnatu!
Straina armata
Ti-va luá 'ndata
Si tronu si palatu!"

I. C. Fundescu.

Capel'a de la marea adriatica.

— Novela, dupa M. —

(Fine.)

Dar fu in vanu acésta hotarire a ei, cà-ci Edmondu nu se aretà in departare, ci elu sarì sprintenu dupa o aredicatura de pamentu, si i apucà manile.

— Alzira! — dise elu cu tonu patrundiatoriu, — aibi indurare, asculta-mi rectificarea! Noi ambii suntemu insielati. Asculta draga, copila suferinda, ti-voiu vorbí cu sinceritatea sufletului, ca 'n ultim'a óra a vietii!

„Nainte de-a te vedé, faceam curte cu anima desiérta dnei de Wickenau. Ea erá frumusea, vana, cocheta; pe mine me distinse din cârdulu adoratoriloru, si eu me aruncaí fara precaugetare in latiulu aruncatu. Dar elu se rupse iute si indata candu te vediui, idealulu frumsetii, a carei insusiri si talente reversara in anim'a mea unu farmecu necunoscutu nici de pe nume, si care schimbà pe seriosulu soldatu intr'unu barbatu — fericitu.

„Ti-vei aduce inca aminte de acea séra, candu plutindu in fericire ti-descoperíi secretulu meu, ea reaparù de odata langa noi. Eu presupuneam fatiarnic'á ei, dar vielén'a sciù asiá de artisticu a-si ascunde displacerea, a pune atát'a adeveru in minciuna, a me asigurá asiá de sinceru si naivu, câtu in scurtu si-dobandì deplin'a mea incredere. Ve vedeam bratiu de bratiu prin baluri si serate, vedeam cu ce fragedime de sora se inclinà ea catra dta, o audii vorbindu cu entusiasm despre spiritulu dtale; ei i datoriam atâte óre delicióse, cum puteam dara sè o suspicionezu?!

„Numai de vre-o câte-va ori pareá, cà dins'a voiesce a desceptá neincredere, mi-vorbiá de neconstantia dtale, me facù atentu la tóte micle neprecaugetári séu caprice, ce esiau une-ori din viociunea copilarésca; doriá sè es-

cite gelosía, mai scapà din candu in candu si câte unu cuventu indoiosu, despre greumentulu unei legaturi cu dta; dar prin singurile aceste vorbe ea aretà o ingrigire de bunetie. ce me legá de ea cu o adeverata amicía.

„Candu me despartii de dta, la dorinti'a parintelui, atunci se deschise campu liberu — intrigei. Inse nu indata, ci mai tardiu, pucinu cu pucinu, incepù dn'a de Wickenau a subminá increderea mea in dta. La inceputu erau copilarii, gânduri sboratóre, neconstantia fluturatória; apoi urmau istorióre intregi ce mi-le descriá vaierandu-se, cà consciintiós'a amicía i impune amarulu serviciu a nu-mi ascunde adeverulu.

„Astu-modu me aruncà ea in abisulu desperatiunii, rumpendu-mi mie — orbitului — acelu cugetu nebunu, d'a abdice la intrég'a fericire a traiului meu, a abdice de — dta!

„Nu-ti mai scrisei, dar nici nu capetai vre-o epistola de la dta, pana la cea ultima, ce — dupa rationarea mea — continiá cea mai adanca ironía, cà-ci dn'a de Wickenau mi-a fostu anunziatu, cà o corelatiune ce purtá numele de „adeverat'a amóre“, te-a facutu sè arunci in dispretiu pe celu indepartatu. De aceea ti-am tramisu nesocoti'ta declaratiune.

„Ojumatate de anu dupa aceste, fratele meu fu puscatu intr'unu duelu; parintele nostru se mahnì, si in scurtu lu-urmarì. Eram acum majoratu, aveam óre-care avutia; renunciai la servitiu si alergai a casa. Regulandu lasamentulu parintelui meu, aflai printre scrisori si o epistola a dnei de Wickenau, data din Carlsbad. Fui suprinsu, si cetindu-o aflai, cà cu ce coloru negre a descriu ea alegerea mea, adeca pe dta, si cum pén'a ei maestra svatuiá pe betranulu credietoriu a me rechiamá câtu mai iute de la bài.

„Acum mi-picà velulu de pe ochi, acum pricepui intrigarea acestui demonu prefacutu; me convinsei despre tóte, si despre inocinti'a Alzirei. Fericirea perduta, purtarea mea neprecaugetata, trecura naintea mea ca o flacara ardietória. Me leganam incóce si incolo, ca unu nebunu, ce se incérca a-si frange catusiele, ce tineau manile la olalta.

„Candu venì timpulu unei cugetári ratiunate, me hotarí a te mai vedé odata, in speranti'a a devení mai liniscitu, aflandu-te fericita; séu a riscá sangele astei anime struncinate, in casulu déca si dta, ca o victima a intrigei, ai avé sè-ti duci viéti'a si tinerii ani in intristare.

„Alegai la Praga, nu mai erai acolo.

Sburai la Viena. Ajunsei acolo cam catra séra, audii de unu balu mascatu, mi-comandai unu domino, cà-ci credeam a te reaflá acolo.

„O! te aflai intre míi de persóne, cà-ci anim'a me conduse. Te vediui! te vediui mai mandra de câtu ori candu; dar acea trasura durerósa, acelu aeru plinu de tristétia, ce-ti adia figur'a — mi-stêrnî atentiunea. Si — sè ti-o spunu? Ele me indestulara!

„Erai intr'unu locu retrasu, priviai nebunulu caosu cu distractiune. Eu stateam in umbr'a unui stêlpu, incungiuratu de umbrósele crengi ale unei edere, si cu incetulu simtîi unu boldu d'a improvisá ceva, ce mi-ar puté aretá impresiunea, ce ar produce momentan'a mea aparintia. A fostu unu geniu reu acela ce-mi insuflá acestu cugetu, ce me torturà a-lu efectuí. Intemplarea me favorisà, unu dnu din cunosciuntiele mele se apropià de o copila ce sie-dea tocmai langa dta. — — Ce-a urmatu apoi, nu-ti mai repetu, le scíi pré bine. Te dusera lesinata, mai fara viétia; ér eu, parasitu de facultàtile spirituale, ocupai locu pe acelu scaunu, pe care siediusi dta. Dn'a de Wickenau me recunoscu, de si mi-pusei indata larv'a pe fatia, si trecandu pe langa mine, mi-adresà cuvintele: „Esti unu nebunu!“

„Hah! viper'a, ea nu sciea, cà eu desco-períi tóta intrig'a ei! Nu-i respunsei, dar o mesurai cu totu dispretiulu.

„Ea disparù. Me aruncaí atunci in vârtejulu multimei, audii vorbindu-se despre dta in tóte partile cu cea mai nalta stima, cu cea mai intima compatimire, si peptulu meu erá p'aci sè se sfasic.

„In dilele urmatóre facui tóte, pentru a audi o noutate despre dta. Se dicea, cà ai caletoritu, dar nimene nu sciù a-mi spune unde? Alesei dara o óra, in care sciam pe baronulu in clubu, si cercetai pe mam'a dtale, cà-ci sciam cà ea nu te inotîse. O aflai plangêndu. Ea me cunoscu indata. Atunci incepui a-i povestí durerile mele fara margini; o miscai adancu, cà-ci ea lacrimá pe obrazii mei si eu pe manile ei. Asta compatimire a ei fu unic'a mangaiare ce-mi putù da, cà-ci nici ea nu cunoscea loculu esilului dtale. „Eu nu-lu sciù, — dise ea la plecarea mea, — inse dn'a de Wickenau de siguru lu-scíe, cà-ci ea e cu baronulu pe o trépta nalta a — amiciei.“

„Plecai indata spre apartamentulu veduvei, intrai fara a me anuncia, pana la ultim'a usia de la cabinetulu ei; deschisei usi'a ca turbatu, si o gasíi cochetandu cu deplina comoditate in cristalulu unei oglindi venetiane.

„La prim'a diarire a mea ea se aretá cam spaimantata, se reculese inse pré iute, si cu indatinatu-i tonu usioru me beniventà. Tremurandu de manía, nu respunsei fraseloru, ci scosei epistol'a scrisa parintélui meu, si i-o tinui aprópe naintea ochiloru.

„Ea rosi, me privi inse cu nerusinare, si dise cu arogantia: „Apoi, ce-i mai de parte?“

„Obraznicí'a ast'a me scóse din minte; i aruncaí cele mai vatematóre imputári, pana se radicà in o positiune nalta, si cu o vóce ce covarsí pe a mea, strigà: „E vin'a mea, déca ai fostu insielatu?! Esperintiele se cumpera totude-una pe spesele proprie. De-a dóu'a óra vei avé invetiatur'a, a nu-ti face amica si protectora pe o dama a carei amoru propriu l'ai ranitu. Déca Ovidu in artea lui de a iubi a uitatu acésta invetiatura, apoi nici asta nu e vin'a mea!“

„Ridiendu cu triumfu voi sè se furisiedie pe langa mine, dar eu o prinsei de bratiu cu putere.

„— Nu te miscá din locu, dómna! — strigai eu acum tare, — nainte de a nu-mi desco-perí loculu unde duserati pe Alzira!

„— Dlu meu, asta este pré multu, ce me privescu pe mine aceste nimicuri?“ Ea se incercà cu o saritura repede a trece in alta incapere, dar vengiósele mele mani o retinura, o têraira pana la o sofa, si privindu-o cu crudime selbatica, crede-me, nu aveam nici unu cugetu bunu.

„— Voi chiamá ajutoriu, — strigà ea inca odata cu patosu cam nesiguru, — ai venitú sè me omori, sè me jefuiesci...“

„Mai multu nu o lasai sè vorbésca. I astupai gur'a, incuiaí usi'a, trasei sabi'a si jurai a o strapunge, in casu déca nu mi-ar spune indata tóte. Si acésta invetiatura a uitat'o póte Ovidu, cà unu amoru despartitu, seie sè-si resbune.

„Ea, sirét'a, tremurá. „Voiesci sè ajungi pe esiafodu? — me mai intrebà odata de totu franta de spaima, si atunci i pusei ascutitulu ferului pe peptulu infrumsetiatu cu dantele, si ea recunoscu tóte.

„Acum o lasai cu seriós'a amenintiare, cà nu va scapá de pedépsa, déca baronulu va audi o singura silaba din asta scena, si plecai lasandu-o in nisce spasme, nu sciù naturale sên prefacute.

„In otelu luai trasura, si ajunsei la acestu tiermu, unde de trei dile petrecu ascunsu intr'o coliba pescarésca, asceptandu ór'a in care sè

spunu Alzirei, sufletului angerescu — tóte cele trecute . . . planse si suferite; sè-i aretu cà ambii amucadiutu victimele unei mregi de intrigi infernale, care de si au ruptu o parte din junéti'a, veselí'a aniloru nostri, — totu-si ni-au mai lasatu ceva — adeca a ne aliná unulu altuia suferintiele.

— A ni aliná suferintiele, Edmondu? Nu! a le face mai crâncene, mai dureróse, — siopti ea prin lacrimi, aducandu-si a minte, cà ea nu este libera, ci legata pentru totu-de-una cu unu barbatu cruđu. Dar iute se sterse asta vaerare, si bucuri'a unei lumi întregi o cuprinse, recunoscându inocenti'a — lui.

Frumóse dile traíra ei dupa asta, in pustietatea tînutului fia-care staniu séu coltiu erá pentru ei pietrele Doroteei; tóte dilele se intelniau aste dóue suflete create unulu pentru altulu, dar despartite prin vergéu'a destinului — in singuratecele preumblári, unde cobz'a cea vechia petrecuse de atâtea ori cantarea Alzirei si pe care borile adriaticei le duceau c'unu susuru nepriceputu in variantele sale de visare — departe, póte dîneloru séu genieloru nevediate. Ei mergeau, fiindu siguri, cà din castelu nu putea sè-i véda cine va, càci unic'a ferésta ce respundea intr'acolo, erá a turnului, de care erá legata o istorióra fiorósa, si pe care insu-si veghiatoriulu o povestí Alzirei.

Intr'aceea Edmondu totusi se temea, cà betran'a Brigitta inca va vení sè faca si ea vr'o preambulare ca prisoner'a, si asta ar' fi o lovitura neasceptata. I propuse dara a merge la cobil'a prescariului din apropiare, ceea ce si acú ea — Sub crengile resfirate a unui arbore, fpe banc'a de érba siedeav ei tiesendu panz'a viitoriului, ce avea sè-i unésca pentru vecia, — eliberandu antâiu pre Alzira de juramentulu facutu naintea altariului.

Lui Edmondu i veniá naturalminte câte o idea pripita, de-a induplecá pe Alzira la o fuga, inchiriandu o barca de pescaru, care in pucinu timpu i-ar fi pusu in Venetia. Inse ea, nobil'a si consciintiós'a, nu se invoí la asta fuga.

— Sum consórt'a baronului, — dícea ea cu constantia, — nu potu sacrificá amorului onorea, convictiunea mea.

Mai usioru credea a esoperá de la acelu barbatu, ce-o uriá, o despartire legala. La din contra erá gata a asceptá, càci déca amórea loru erá placuta lui Ddieu, atunci negresitu va tramite unu modu séu evenimentu de — scapare.

Acésta presupunere din urma fu ruinata de Edmondu; éra primei voiá sè-si sacrifice

tóta rugarea si elocinti'a. Nu erá elu barbatu? nu avea elu documinte cari iliau pe baronulu a redá libertatea Alzirei?! — Ambii erau órecum convinsi de succesu, si se simtiau deplinu multiumiti cu viitoriulu ce li suridea de dupa intunecós'a cortina.

O! vise, o ilusiuni ale junetiei, cum seduceti voi cu càile fioróse, cu stelele lucinde, la cari se aredica canteculu fidelei adoratóre — numai ca ochiulu sermanului muritoriu sè nu védia, urechi'a sè nu audia si piciorulu sè alunece mai adâncu in fundulu abisului!

Asiá trecura mai multe dile, candu se iví Alzira la loculu sciutu, cu-o fatia négra de ingrozire. Ea povestí lui Edmondu unu visu asiá de curiosu si bizaru, cum potu fi numai visele de nópte, — si lu-rugá cu staruintia sè se departa.

— Edmondu, crede, — dícea ea mai tremurandu, — n'a fostu visu, eram descépta. Acea féta orfana, din servitiulu uneia din multele proprietarese ale acestui castelu, care avea de mire pre unu nobilu italianu, si care din gelosía fu aruncata de insa-si man'a Dnei ce i asiediá cunun'a de mirtu pe frunte — in acelu turnu nelocuitu aprópe de cinci-dieci ani, — mi-a dîsu, cà tradarea ne amenintia. O! Edmondu, pléca d'aice, si déca nu vei reusí a desface legatur'a mea cu elu, atunci nu te mai întórce! Umbre ratacinde v'omu fi in asta lume, si numai colo de-a supra cetiei, — undè se incheia casatoriele fericite, noi éra ne vomu vedé!

Elu nu cutezá a-i contradice, càci aceste cuvinte sublime dovedira, cà decátu a-si petá consciinti'a, ea erá resoluta a renunciá de tóte sperantiele.

Asiá caletori elu. Ea remase plangându, rugandu-se cu sinceritate pentru elu si — pentru sine, càci avea o anima simtitória; apoi se mai linisci cercetandu locurile cari lasara câte o perla de suvenire in peptulu ei, — se uitá la stancele de cari se razimase ea de atâte ori, la oglind'a marei pe care sborau multe barcusióre simple, tartane lucurióse si vapóre, ce-si fluturau trei-colorulu in aeru, — si Ddieu scie ce emotiune o cuprinse, càci radicá man'a ca si candu ar' dá unu sarutu tuturoru acelor creatiuni ce-o distrasera cu farmecele loru varie, si se întórse in castelu.

Asta miscare interna — desceptata de unu simtiu necunoscutu, nu fu dara vaga, cà-ci abiá suí treptele, candu vócea urita a Brigittiei o intimpiná cu o nouitate care a lovit'o mai tare decátu tresnirea unui fulgeru in — anima.

Ea i comunicà, cà baronulu a demandatu a o duce in unu altu locu, unde marea spumósa nu va fi impodobita de tiermu cu flori si ierburi, cu corale si scoici, ci va vedé numai patru pasi departe, si patru paretu umedi.

Betran'a strigóie díse áceste si altele multe, dar Alzira audíse numai cele prime, si acele erau destule pentru a o inlemní. Ce avea sè mai ascepte, ce avea sè mai supórte, déca Edmondu nu se va rentórcé in grabu cu nunciulu de libertate?!

Acum i pareu reu, cà n'a primitu fug'a propusa; acum simtiá lips'a unui ajutoriu grabnicu, cà-ci altu-cum erá perduta pentru eternu.

In acésta frica se serví de unelte de scrisu ce-i le lasà Edmondu pentru casuri neprevédute, dimpreuna cu adres'a sa. Ea i descrise cu chiaritate primejdi'a ce o amenintiá, lu-conjurà a caletorí indata, cà-ci numai asta ar puté aduce scapare. Scrisórea o incredintiá pescariului, a carui coliba i primiá amicabilu — si la a carui fidelitate contá, cà-ci Edmondu i daruise de nenumerate ori sume considerabile.

Dupa ce pescariulu i promise a duce epistol'a la post'a din Ragusa, se bucurà éra de o raza de linisce si sperantia. Sciá ea, cà Edmondu nu va intardiá. Numerá dara septeman'a in care epistol'a avea sè sosésca, precum si dilele trebuincióse pentru caletorí. Vorbí cu pescariulu sè implante unu paru sub ferést'a ei, déca ar avé ai impartasi ceva.

In fia-care diminétia se apropià ea de ferésta, aruncandu priviri ascunse in josu, dar de nenumerabile ori se intornà suspinandu, pana abíá intr'o di la resarirea unui sóre curatu vediù parulu infiptu.

Cu dragu ar fi alergatu indata la coliba, inse ast'a ar fi stêrnitu o suspitiune óre-care in veghiatorii ei. Asceptà dara o lunga éternitate, pana sunà orologiulu, atunci sborà abíá atingendu pamentulu — si in pucine minute ajunse colib'a si erá langa — Edmondu.

Intre lacrimi — pe cari junele inamoratu sciù sè le transfórme in bucuría — disparù o óra frumósa. Edmondu se rupse si díse ingrigiatu:

— Nu mai avemu timpu, totulu e pregatitu, vêntrelele sunt trase, vre-o câti-va pasi sunt pana la cósta, si tu vei fi libera — libera.

— Ti-urmezu, — sioptì Alzira fara tonu si se alipì tremuranda de bratiulu lui Edmondu. Nainte inse de a ajunge ei la usia, ea se de-

schise si o figura amenintiátoria cu dóue pistóle se aruncà in laintru.

Erá baronulu.

Edmondu si-apucà sabi'a, o detunatura, unu strigatu nabusitu se audi, apoi trosnitur'a produsa de caderea Alzirei, si se facù tacere mortuara. Candu nefericit'a se desceptà, erá nópte intunecósa. O lampa mica ardea pocnindu, aruncandu debilele raze pe o scena gróznica. Se oredea in prad'a unui visu teribilu; incepù dara cu o minte vasta a cugetá. Unelte de pescaritu insirate pe paretii negriti i deslucira loculu unde erá, si suvenirea incepù a reintrá in memori'a sa. Priví in susu, in laturi, la pavimentu — gróznicu! Edmondu zacea la piciórele ei cu capulu sdruncinatu intr'o vale de sange.

Cu strigare nebuna se loví de usi'a incuiata. Ucidietoriulu nu aflase o resbunare mai crâncena, decátu a o lasá singura cu amantele ucisu!

Pescariulu, a carui fidelitate fu cumperata pe bani, aflase comissiunea Alzirei — neinsotita de vr'unu daru, si de aceea elu o vendù pentru vre-o câti-va piastri visitiului banditu, ce o si tramise demnului seu domnu. Baronulu rise draconicu la cetirea ei, formandu-si nisce idei a caroru efectu realu lu-vediuramu, o sigilá bine si-o tramise la adeverat'a sa adresa. Imediatu dupa acésta plecà nainte la Ragusa, unde se tînú ascunsu pana i-se anuncià sosirea lui Edmondu. Asiá reesi a suprinde jun'a parchia tocmai in momentulu candu voiá sè plece. Prim'a sa impuscatura ascernù pre rivalulu fericitu la pamentu; si-incordà pistolulu si pentru a dóu'a lovitura, dar unu demonu i-sioptì, cà-o mórte grava nesciuta ar fi-o gratia si nici de câtu o resbunare pentru ea. Atunci lasà arm'a, se întórse liniscitu si incuià usi'a.

Diavolésca lui asceptare nu-lu inisià. Dupa o agonía de trei óre, in care se rupse unu vasu de sange in partea stanga animei frumósei Alzira, ea murí, cu capulu langa Edmondu, tinendu mana de mana.

Abíá dupa ani, candu o bóla grea agitase peptulu ucidietoriului, lu-cuprinse o caintia adenca. Elu ordonà demolarea colibei pescarisci, si edificà pe acelu locu o capela, unde se imormentara victimele amorului, lasandu a li se cetí rugi pentru repaosu, — dar de osebi, pentru ca fetiele loru sangióse, sè nu mai descinda din locuinti'a eterna, pentru a-lu mustrá nencetatu.

Asta, — díse amicabilulu naratoru, — este istori'a acelei capele cù crucea auría, ce o

observa navigatoriulu marei adriatice, candu cârmuesce de la mic'a insula Milet de din-colo la Ragusa.

Junii mai privira odata si acum cu ôre-care pietate religiôsa la locul unde o romana de origine, dar sedusa de crescerea straina, — si-respirà sufletulu june prin atâte torme. Apoi candu cêti'a acoperi întregulu tînutu, acea parte se ascunse cu totu in umbra, — caletorii si-strinsera manile cu cuvintele: „O natiune atunce pôte fi mare, déca are barbati ageri, devoti, si femei crescute in cultulu ei.“

Emilia Lungu.

Zidulu celu mare din China.

Ne vomu încercá de a da lectoriloru nostri o idea despre acestu opu colosalu.

Acestu zidu, care desparte imperiulu Tartariloru de acelu alu Chinesiloru, incepe de la Ninghai, langa golfulu de la Liastong, 25 de leghe spre partea nordestica de la Peking.

Acolo se ridica indirectu zidulu din apa cu o pagoda inalta, de pe care lucesse marinariulu cu litere lungi de unu cotu numele „Kieselak.“

Intru câtu privesce istori'a originala a zidului, esista sciri diferite; cu tôte aceste se pare a fi siguru, cá elu s'a inceputu a se lucrá pe la anulu 250 inainte de Christu si cá s'a finitu in secolulu alu cincilea dupa Christu. Elu este dara aprópe 2000 de ani de vechiu si a avutu necesitate aprópe 700 de ani pentru a se finí!

De vomu considerá lungimea lui aprópe de 350 pana la 400 de leghe, atunci nu se pare pré lunga acésta lucrare de 700 de ani, ba inca timpulu constructiunii ni se pare pré scurtu, candu vomu aprecia dificultátile, cari se opuneau constructiunii prin diferitele terene, cu osebite acolo, unde trebuia sè se acopere cu acestu zidu nisce munti de o inaltîme de 5000 picîóre. Imediatu la punctulu seu de plecare, dupa ce e condusu o bucatica mica prin siesu, trebe sè invinga o spinare tripla de munti, cari ajungu o inaltîme de aprópe 4000 picîóre in diametru.

Astu-felu, in locu d'a duce acestu zidu in giurulu muntiloru, ceea ce erá pré posibilu, s'a construitu peste vîrfurile cele mai nalte ale muntiloru. Latimea celoru trei spinari de munti are aprópe trei mile nemtiesci, si considerandu-se insutitele inegalitáti ale terenului, mici si mari, se pôte numerá si o inaltîme dubla. Astu-felu s'ar puté calculá pré lesne, ce lucrare

erculeana s'a întrebuintiatu pentru a se puté finí numai acésta întindere, a sut'a parte de abia din întreg'a întindere, mai alesu pe privire, cá-ci tôte aceste poveri a fostu purtate pe mani de ómeni pe vîrfurile muntiloru. Totu odata se nasce întrebarea, pentru ce acesti suverani ai imperiului chinesu au condusu zidulu peste munti, de óre ce erá pré lesne a-i încungiurá.

Naltimea diametrala a constructiunii este de 35 picîóre, calculata si naltimea de 7 picîóre a corónei zidului. In multe locuri, unde trebuia sè se egaleze o adancime séu o prapastia, acésta naltime trece peste 80 de picîóre si in unele locuri chiar 100 picîóre.

Pe din afara, (spre partea despre Mand-schu) in directiune verticala, elu are pe partea interióra o bolta; bas'a este in diametru de 60, latimea corónei zidului de 25 picîóre. Cu tôte aceste, zidulu nu este masivu, ci numai imbracatu de ambele parti, umplutu adesea in intru cu pamentu si susu piétruitu. Imbracamintele sunt de o grosime de 3 picîóre si sunt asiediate pe unu postamentu inaltu de 4 picîóre, construitu de pietre patrate pré bine cimentate, cari au suferitu pré putinu in decursulu secoliloru si cari au asemenarea d'a fi de totu nóue. Materialulu întrebuintiatu pentru imbracaminta zidului se compune din caramidi cenusie, de o marime dubla ca acele cari se întrebuintieza asta-di la noi.

Pe candu caramidiele partii interióre sunt in multe locuri distruse si întrebuintiate pentru constructiunea de orasie si sate vecine, partea esterióra e inca pré bine conservata. Parapetulu, din contra, e ruinatu cea mai mare parte, si cáte odata lipsescu bucáti pana la 40 de picîóre întindere. Partea esterióra a zidului e intarita din 100 in 120 de pasi printr'o bastiána in latime de 20 de picîóre, care se compune dintr'unu turnu patratu pe candu partea interióra poseda numai la 500 de pasi o asemenie intarire. Aceste turnuri sunt pré solidu lucrate si intarite printr'o multime de pareti ce se încrucisieza in unghiuri. Ele au ca si zidulu unu parapetu cu ambrasuri; inse aceste dupa positiunea si marimea lor nu potu sè fi servitu pentru turnuri, ci pentru instrumente vechi de aruncare.

Ce erá dar scopulu acestei opere colosale? De mí de ani au tramisu belicosii Tartari séu Mongoli turmele lor de banditi in interiorulu Chinei, pe a carei locuitori, pacinici si iubitori de arte, i jafuira; in contra invasiuniloru acestoru barbari avea sè servésca acestu zidu. Cu

tóte aceste, asta constructiune gigantică n'a atinsu pe deplinu scopulu ei. Câte milióne de soldati aru fi fostu necesari pentru a puté aperi acésta intindere de 400 de leghe in tóte punctele de o potriua? Cu tóte aceste, Tartarii intrara in tíera si de 200 de ani domnescu Mandshusii loru peste China, cari naturalminte lasa sè se ruineze zidulu ce a fostu construitu in contra loru.

Admirabilu inse remane acestu zidu cu tóta bas'a lui defectuósa; elu este unu testimoni despre energí'a si puterea suveraniloru chinesi, care in timpulu constructiunii lui de 700 ani, n'a fostu in stare a se miciorá si care nu s'au lasatu impedeatu prin nici o dificultate. Unu englesu a calculatu cà cu materialulu acestui zidu s'ar puté incungiurá totu globulu pamentescu cu unu zidu de o naltime de 3 picioré si de o asemene latime. De vomu admite la veri unu calculu o inaltime aprosimativa de 35 picioré, atunci zidulu contine 50 de milióne de caramidi pe fia-care mila; ér pentru 400 de mile, 20 de bilióne.

O.

Se pastràmu si diuarele!

Macaulay, marele scrietoriu de istoria englezu, a disu, cà diuarele ofera cele mai bune, mai abundante isvóre, dupa cari, la timpu, se póte serie istori'a unei tieri séu a unui poporu.

Nu mai este trebuintia a comentá acestu adeveru recunoscutu de toti, ci toti avemu datori'a a pastrá cu scumpetate diuarele, nu numai cele romanesci, ci tóte de ori si ce limba.

Starea diuaristicea este pana acuma cea mai neinsielatóri'a mesura pentru a cunoşce gradulu de cultura, gradulu de inaintare in literatura, arte si sciintia, gradulu de desvoltare in víeti'a publica politica si sociala a unui poporu.

Apesarea unui poporu in ori si ce privintia aduce cu sine miserabil'a stare a diuaristicea la acelu poporu, produce si deplorablele consecintie a acelei miserabile stári, contribue la ruinarea tierii, locuite de atari popóre apesate; libertatea contrariulu.

Spre ilustrarea celorl díse servésca urmatoriulu conspectu statisticu.

La inceputulu acestui anu unu diuarium ung. enciclopedicu publica unu completu registru a supra totoror diuarielor ce au aparutu si aparu in limb'a magiara in Ungaria si Transilvania.

Dupa acestu registru prim'a fóia in limb'a magiara a aparutu in an. 1780 in Posionu, vechiulu orasiu de incoronare alu regiloru Ungariei.

De la acelu anu incóce numerulu diuarielor magiare crescea incetu pana la epocalii ani 1848/9 candu d'odata aparura *optu-dieci* de diuarie magiare.

Cu inceputulu absolutismului, 1850, multimea diuarielor magiare scadiu la *nóue*. Dupa patru ani, la 1854, natiunea magiara începè a resuflá éra, si diua-

riale ei se inmultiau din anu in anu, astu-felu in càtu cu inceputulu acestui anu, 1875, aparu 246 de diuarie scrise in limb'a magiara.

Dintre aceste sunt politice 45, bisericesci-scolarie 22, beletristice 12, umoristice 8, pentru sciintiele speciale 46, provinciale nepolitice 47, diverse (arte, industria, meseria etc.) 66.

In Ungaria, Ardealu si Croatia mai aparu: 78 diuarie germane, 30 slave, 12 romane, 2 italiene si 1 jidanu, la olalta facu dara sum'a de 369 diuarie.

Pana aici diu revist'a magiara.

Déca compunetoriulu acestei reviste n'a gresitu in privintia numerului diuarielor, ce nu aparu in limb'a magiara, nu potú stá bunu; inse elu aréta cà despre diuarele romanesci nu are cunoşcintia esacta, ceea ce vomu vedé numai de càtu.

In amintitele provincie dara aparu 369 diuarie. Déca luàm numerulu rotundu de 16.000.000 locuitori pentru acele tieri, atuncia la 431.000 suflete d'abié vine unu diuarium. Asta-di acestu numeru este pucinu, inse totu-si pentru aceste parti bisantine este mare, cà-ci mai tóte numai gemu si tângescu in multe privintie.

Intr'o carte romanesci tiparita in Sibíiu in auulu 1861 am cetitu urmatóriele: „Inseamnămu, cà in Bucuresci se publica in dílele nóstre cu totulu 10 diurnale séu foi periodice, politice si nepolitice; din cele politice „Romanulu“ si „Nationalulu“ sunt cele mai cetite. In Austria din cele politice numai „Nationalulu“ póte intrá liberu cu post'a. Totalulu numeru alu foilor periodice romanesci câte esistu in dílele nóstre in *tóta Romanimea* este 19.

Scimu, cà in Romania libera au aparutu d'atuncia multe, si multe diuarie au si incetatu fórte iute. Acum, dupa 14 ani, numerulu diuarielor romanesci in tóta Romanimea, dupa a mea cunoşcintia, se va ureá la 60: s'aru fi inmultitu dara numai cu 41.

In Ungaria si Ardealu aparu asta-di, dupa 14 ani, cinci-spre-diece (nu 12) diuarie in limb'a romanescă. Si anume in Brasieiu: „Gazeta Transilvaniei“, „Orientulu Latinu“, „Transilvania“ si „Cocosiulu Rosiu“; in Pesta: „Familia“ si „Siedietóra“. „Federatiunea si „Albina“; in Sibíiu: „Telegrafulu Romanu“; in Blasiu: „Economulu“ si „Fóia scolara“; in Aradu: „Lumina“ si „Gur'a Satului“; in Timisióra: „Priculiciulu“; in Desiu: „Predicatoriulu Sateanului.“

Dintre cele, cari au incetatu a aparé, amintescu numai „Archivulu“, „Concordia“, „Sionulu Romanescu“, „Amvonulu“, „Fóia“ pentru anima si minte, „Auror'a“, „Amiculu scólei“, „Amiculu poporului“, „Strigoifulu“, „Caliculu“, apoi inca si „Fóia Invetiatoriloru“ si „Patria“, aceste dóue ultime d'o víetia efemera si absolutu directe nepartinite de Romani.

Luandu numerulu rotundu numai de 2.500.000 suflete romanesci in Ardealu, Ungaria si Banatu, atuncia din 15 diuarie, ce avemu, la 166.666 suflete romane aru veni d'abié unu diuarium. Cu tóte aceste si aceste pucine diuarie romanesci pana acuma ce trebuie sè esperiedie, sè patiéscá?

Chiar si dintre cele repausate multe diuarie sè reinvie si totu-si n'aru trebui sè fia multe!

Sè nu me abatu inse de la scopulu acestor notitie, care este a repeti aceste date statistice, a insirá numai cifre reci, cari inse vorbescu destulu de limpede — numai de le-ar pricepe mai cu séma aceia, cari posedu mí si nu prenumera nici unu diuarium.

Aceste cifre reci ofera eminentu materialu pentru a face studiu comparativu a supra diuaristiceii noastre, care cresce cu inmultirea suferintieloru natiunii si nu cu liber'a dezvoltare.

Unu astu-felu de studiu inse va fi treb'a aceluia, care se va indura a cutediá sè serie multu acceptat'a si si mai multu necesari'a istoria a literaturii romanesci.

Dara si pana atuncia sè pastrámu cu scumpetate si diuariele, fia-care petecu tiparitu in limb'a romana, cà-ci, precum dice Macaulay, diuariele ofera celu mai bunu maierialu scrietoriului istoriei unei tieri séu a unui poporu.

I. V. Barcianu.

SALONU.

Premiulu femeiloru romane.

Se cere o novela scurta, originala, din istoria nostra nationala séu din viéti'a poporului romanu.

Manuscriptulu anonim, dar provediutu cu unu motto, dimpreuna cu o epistola sigilata, care sè contiena numelu autorului, ér din afara sè aiba insemnatu totu acelu motto, sè se tramita la redactiunea nostra, pana la 3/15 maiu a. c.

Novелеle concursuale se voru censurá de catra o comisiune de trei iusi, si cea mai buna se va premiá cu 10 galbeni, din sum'a contribuita spre acestu scopu de femeile romane.

Cpulu premiatu se va publicá in „Familia“, ér celelalte voru remané la dispositiunea autoriloru.

Potu concurge toti scriitori romani, dincóce si dincolo de Carpati.

Tóte diuariele romane sunt rogate a reproduce in colónele loru acestu concursu.

Budapesta 1 fauru 1875.

Redactiunea „Familiei.“

Scandalulu din Oradea-mare.

Amu impartesitu cu durere in nrulu trecut — dupa diuariele magiare — actulu regretabilu petrecutu in siedinti'a publica, tienuta de societatea de lectura a tinerimeii nostre studióse la Oradea-mare. Acuma punemu sub ochii cetitoriloru nostri urmatóri'a corespundintia originala :

Multu stimatè die Redactoru !

Oradea mare, 8 fauru.

Fiindu convinsu, cà Te va fi surprinsu in modu fórte neplacutu noutatea trista, despre scandalulu intemplatu cu ocasiunea siedintiei publice a societáti in lectura d'aice; mai departe indemnatu priu impregiurarea, cà tóte foile, mai alesu cele magiare, fiindu fórte reu incunoscintiate din partea corespondentiloru respectivi, atribuescu scandalulu diosu detaliatu unu motivu cu totulu nebasatu si falsu, mi-am tienutu de datoria a-Ti referá tóte cele intemplate, in modu fidelu si corespondietoriu adevverului :

Conducatoriulu societáti a modificatu program'a siedintiei publice, compusa si stabilita din partea tinerimeii — adaugédu aceleia inca unu punctu respective o disertatiune intitulata „Romanii din Bihoru“ (p. 7-lea a progr.); acestu faptu alu conducatoriului a fostu primitu din partea unoru membrii cu indignatiune, in urm'a careia conducatoriulu motivandu-si totu odata faptulu, a invitatu tinerimea intréga, sè aduca decisu

definitivu in privinti'a programei, punendu intrebarea : „Voiesce societatea sè primésca program'a, precum a modificatu-o conducatoriulu, séu declara a remané la program'a originala?“ In urmareea acestei intrebári, societatea a decisu cu maioritate absoluta, ca siedinti'a publica se se tiená conformu programei modificate de conducatoriulu.

Astu-felu càti-va membrii ai societáti, neputendu-si realisá dorinti'a loru au luat refugiu — durere ! — la provocarea unui actu ne mai auditu in lumea romana.

Pana aci motivulu, éta acum faptulu :

Siedinti'a solemná incependu-se si continuandu-se in ordinea si liniscea cea mai mare, de odata si in momentulu candu autorulu disertatiunii „Romanii din Bihoru“ se urcase pe catedra, cu scopu de a-si ceti operatulu, vre-o 5—6 tineri, fara a considerá respectulu ce-lu detoriau publiculu, carele a onoratu tinerimea in numeru atátu de frumosu, intimpinara pe diserantele susu amintitu, cu siueraturi.

Se intielege, cà politi'a a restabilitu indata ordinea, scotiendu din sala pe respectivi, cari apoi pe strada de nou au inceputu a emulá in siuerári; la vederea haiduciloru inse au luat-o la sanetós'a.

Pertractarea causei se apropia deja de fine; ér provocatori — dupa cum am intielesu din fói'a locala „Nagy-Várád“ — voru fi condamnati la o suma órecare de bani, séu in casulu nesolvirii, la inchisóre corespundietória mulței banale.

Societatea de lectura eri, adeca Dumineca in 7-lea l. c. si-a intrunitu éra-si membrii in o siedinti'a plenaria, in care protocolarminte si unanimu s'a decisu si efectuitu eschiderea tuturoru acelora, cari au participatu la provocarea scandalulu susu atinsu, decidiendu-se totu odata raportarea detaiata a celoru intemplate, in tóte foile romane.

Despre adevverulu celoru insirate pana aci Ti-garantezu totu-de-una cu numele si onórea mea.

B o m b ó n e.

Faptele se petreceau sub domni'a lui Cuza-Voda.

Unu bietu pictoru saracu, dar cu talentu, pregatise unu tablou cu scopu de a-lu dedicá printiului, care audindu despre acésta a ordonat sè se deie pictorului din casset'a sa sum'a de 100 galbeni, ca gratificatiune.

Unu camerdiener audindu despre acésta se grabi a se duce la pictoru si ai spune :

— Sperezu sè potu mijloci a ti se face o gratifi-

cațiune cu condițiune, ca a patr'a parte să fîa a mea; — pictorulul consimte.

Alți trei individi de aceea-si categoria, se grabira a face pictorulul acele-si propuneri, si obtinura acela-si rezultat.

Chiamatu la curte si intrebatu, in ce modu să i se respătésca meritulu seu, pictorulul respunse :

— Ve rogu, Mari'a Vóstra, să ordonati a mi se dá o suta de bice la scara, ca recompensa; si fiindu că ea tóta este promisa camerdieneriloru Mariei Vóstre, apoi ve rogu să se esecute imediatu.

Printiulu curiosu de a se informá despre impregiurare, si aflandu-o, esecutá ad literam cererea pictorulului.

*

Unu tieranu mergendu la Bucuresci si vedindu pe Podulu-Mogosióiei o dughéna ocupata de unu comtoaru de escomptu, curiosu, si nesciindu ce marfa se vinde in acea dughéna, intrá si intreba.

— Ce mai aveti de vendiare in prevall'a asta?

— Capete de magari! — dise baietulu din magasinu, cu scopu ca să ridia de tieranu.

— Mare trecere se vede că are acésta marfa in magasi'a dvóstre; — respunse tieranulu, căci vedu că a remasu numai unulu.

*

Unu omu recunoscutu de lumea intréga prin multimea datoriloru ce avea, si reu de plata, se presintă intr'o dí la unu banchieru si i dise:

— Am să ve surprindu dle cu o cerere, adeca să-mi faci bine cu 100 galbeni, mie unui omu pe care nici nu-lu cunósceti.

— Eu, dle, — respunse banchierulu, — am să ve surprindu si mai multu, afirmandu-ve, că, *cu tóte ca ve cunoscu*, ve facu bine cu acésta sumá.

CE E NOU?

Crisa ministeriala. Noutatea cea mai interesanta a septemanei trecute este crisa ministeriala. Despre acésta vorbescu acuma toti politiciii si politicastrii. In urmarea vorbirii lui Tisza Kálmán, carele renunciá d'a combate de ocamdata art. XII, situatiunea politica se schimbá de totu. Votandu-se bugetulu in generalu, presiedintele cabinetului, cerú a se amaná siedintiele pe optu dile, dupa cari de siguru va umá unu altu cabinetu.

Jefuire in Viena. Adjunctulu unui negutiatoriu din Viena duse dilele trecute o epistola cu 300 de taleri, la post'a principala. Sesitu in localitatea postei, tinerulu fu atacatu de unu individu, carele i aruncá piperiu in ochi si jefu iute epistol'a cu bani. Adjunctulu inse, de si in momintele prime nu vedea nimica, facu sgomotu, si servitorii adunati prinsera pe hotiu, carele fu predatu politiei.

Unu fenomenu. Unu faptu estraordinaru s'a petrecutu la ospiciulu Incurabililoru din Paris. Sor'a Theodosia, in etate de 90 ani trecuti, si-vediu toti dintii renoiti; si ce e mai curiosu, e că aceleia-si calugaritie i se mai reinoisera toti dintii la 47 ani, precum si la 63.

Unu oficieru femeia. In spitalulu Necker din Paris intrá de curendu unu betranu, anume Senkeisen, a

carui istoria e curiósa. Éta-o: Unu oficieru in retragere in etate de 78 ani, slabitu de totu, intrá in spitalu; mediculu, visitandu-lu, recunoscu că elu apartinea sexulu femeiescu. Secretulu fiindu-i descoperitu, ea si-povesti istori'a. Candu perdú pe tatalu-seu, colonelu bavaresu, erá de 14 ani. Bunulu seu, baronu de Senkeisen, generalu, comandá unu corpu bavaresu. Atunci Bavaria erá aliata cu Francia. Printr'unu capriceu neesplicabilu, bunulu-seu o constrinse a se inolá in unulu din regimentele divisiunei sale. Inaintarea i fu repede. Facu parte din campaniele din Germania si Spania. La Waterloo primi dóne rani destulu de grele; in fine fu admisa in administratiunea spitalelor in calitate de oficieru de a 2-a clasa. La 1830 reluá serviciulu si purcese in Algetia. La 1834 se naturalisá „Francesu“ si si-cautá dreptulu la pensiune. Acésta femeia are servicii stralucite pentru cari primi scrisori de felicitare de la marsialii Berthier, Augerau, Suchet si de la generalulu Dupont. Vócea dsiórei Senkeisen, e tare si virila si are tóta aparinti'a esterióra a sesulu barbatescu. Acésta dsióra betrana, ce primesce pensiune de 800 fr. de 41 ani, a primitu medali'a Sta Eleua.

O nóua inventiune de sinucidere. Unu nenocritu comerciantu — ni spune diarulu „l'Ordre“ — carui i mergeau treburile reu, dlu Albert Gradelot, hotarindu să se omóre, éta mijloculu pe care l'a intrebuintiatu: Elu si-inchise fórté bine ferestile camerei sale de dormitu, astupá tóte crepaturile, inchidiendu si gur'a caminului intr'unu modu ermeticu, ca cum ar fi voitu să se asficsieze; apoi, dupa ce deschise siurupulu de la gazu, esí si se duse să-si reguleze afacerile. La siepte óre sér'a, se întórse si rugá pe portatu să-i imprumute o luminare aprinsa. Cu aerulu celu mai liniseitu in aparintia, elu se urcá atunci pana in coridorulu seu, tiindu luminarea cu man'a stanga si chei'a cu man'a drepta, apoi deschise repede usi'a si intrá in odaia. Tóta cas'a fu sguduita de esplosiune si unu torentu de flacari navali pe ferésta si pe usie, cari fure sparte. Lumea a-lergá in ajutoru, inchise gazometrulu si totulu se margini intr'o stricatiune neinsemnata. Cátu despre nenocritulu Gradelot, elu zacea in mijloculu camerei, arsu si desfiguratu intr'unu modu ingrozitoru. Ar fi disu cineva, că elu a fostu jupuitu de viu, si dupa espresiunea unui martoru ocularu, figur'a sa avea aspectulu de carne fripta. Elu murí unu quartu de óra dupa acésta, fara ca să fi pututu vorbí. In momentul candu elu se sinucidea, intr'unu modu atátu de periculosu pentru vecinii sei, tatalu seu primia o scrisóre in care i annunciá nenocritulu seu proiectu.

Carnevalu.

Balulu de curte in Viena. La 7 fauru se tienú in „Hofburg“ la Viena unu balu stralucitu, la care si imperatés'a luá parte. Óspetii incepura a se aduná la 7½ óre. Imperatulu si imperatés'a se infatisiara la 9 óre. Imperatés'a avea haina alba de metasa, cu brodari de argintu. Balulu durá pana la miédia-nópte.

Serata la Berlin. In palatululu din Berlin se serbá in septeman'a trecuta diu'a nascerii principelui de coróna. La acésta serbare 200 de persóne fure invitate din aristocratia cea mai innalta. Se esecutá o program'a din cele mai interesante piese musicale, sub conducerea intendantului generalu. Diletantii apartiennu societátii innalte.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu dr. Vasilie Pap, procuroru r. la tribunallu din Gherla, la 8 fauru si-a serbatu cunun'ia cu domnisiór'a Amalia Orbonasiu, fic'a fostului magistru protonotariu la tabl'a r. din M. Osiorheiu Mihaiu Orbonasiu. Dorimu iubitului nostru amicu si onorab. sale consórtie, viétia plina de fericiri suridietórie!

Dlu Iosifu Popoviciu, unu june si bine cunoscutu advocatu in Borosiu-Ineu, (cott. Aradu), la 7 jan. a condusu la altariu pe dn'a Emilia Popescu ved. Onica.

Dlu Vasiliu Muresianu, teologu absolutu de Gherla, va duce la altariu in 22 fauru st. n. pe domnisiór'a Aurelia Ciciau, fic'a preotului din comn'a Pribelesci.

Societati si institute.

✓ **Societatea de lectura** a tinerimei romane din gimnasiulu r. c. din Clusiu progreséza binisioru. In tóta sambet'a tiene câte o siedin'ia. Numai cass'a Societátii nu se pré imbogatesce. Spre a usiorá in câtu-va starea finaciala o societátii, juimeia face pregatiri pentru o represintatiune teatrala in folosulu Societátii.

✗ **La Nasedu** s'a constituitu provisoriu Societatea pentru propagarea sciétieloru si artiloru între poporatiunea districtuala, care e esclusivu mai numai romana.

✗ **Ateneulu Romanu**. La 23 jan., 8 óre sér'a, dlu Em. M. Porumbariu vorbi despre „Conditiunea claseloru de josu si economistii cari au cautatu sè o amelioreze: Sismondi, Saint-Simon, Fourier, Owen, etc.

Literatura.

✓ **O revista nóua**. A aparutu ia Bucuresci primul numeru alu unei nóue publicatiuni literare, intitulata „Revist'a junimeia“, care contine urmatórele materii: Prospectu, din partea comitetului de redactiune; Carminella, poesía de A. A. Macedonschi; Sonetu, poesía de Gr. Andronescu; Dantiulu Mortiloru de Holbein, scrisu de P. E.; Unu portretu, poesía de G. Parvulescu; Pastelu, poesía de A. A. Macedonschi; O pagina din viétia unui visatoru de D. G. I.; Sum tristu, poesía de Gr. Andronescu; Tristétia luneia, poesía de P. E.; Solus sub nocte de G. I.

✗ **Unu diariu nou** a aparutu la Bucuresci sub titlulu „Alegatoriulu Liberu“ fara colóre de partida.

✓ **Din Croniceloru Romaniei**, publicate de dlu M. Cogaľniceanu, au esitu de sub tipariu tomulu III.

✗ **Biseric'a ortodoxa romana**. Acest'a e titlulu unei foi lunarie bisericesci, care de la 1 oct. auulu trecut, apare in Bucuresci sub redactiunea parintelui episcopu Ghenadie, si se tiparesce in 6000 de esemplare. Pretiulu de prenumeratiune pe unu anu e 12 lei.

✓ **Dlu G Sionu** a scosu de sub tipariu la Bucuresci traducerea in limb'a romane a tragediei classice „Phedra“, de Racine. In fruntea traducerii se afla o epistola a dlui V. Alesandri. Salutámu cu bucuria acésta lucrare nóua a dlui Sionu.

✗ **„Iliada si Odysea lui Omeru“** precum si „Bathrachomyomachia“, traduso in prosa de dlu I. Caragiani profes. de istoria literaturii elene la facultatea de litere din Iasi si insocita cu istoria Poemelor Omerice si cu tóte cunoscintiele mitologice, geografice, etc. necesarie pentru complet'a loru intielegere, s'au pusu sub presa.

T e a t r u.

✗ **Teatrulu-circu** in Bucuresci. Compania dramatica, dirigiata de M. Pascaly, la 21 jan. st. v. jucà piesa „Cadiaturele“, comedia locala in 3 acte.

M u s i c a.

✗ **La Táborgsky** si Parseh in Budapesta a aparutu: „Im Walde“, polca-mazuru de Fahrbach.

P i c t u r a.

✗ **Bucuru Ciobanulu**, care dupa legend'a romanesca se dice a fi fostu fondatorulu orasiului Bucuresci, a aparutu litografatu. Pretiulu 1 leu 50 bani.

T r i b u n a l e.

✗ **Statariu**. Ministeriulu a anuciatu unu premiu de 600 fl. aceľuia, care va prinde viu pe vestitululu hotiu Dobos, si 300 fl. aceľuia care lu-va presintá mortu. — Totu odata a incuviintiatu unu statariu pe 6 luni in comitatulu Biharia, unde acestu hotiu jefuesce.

✗ **Unu procesu picantu** s'a intentatu dilele trecute la tribunallu r. din Pesta de catra dlu V. in contra infidelului seu amicu F. Actorulu dice, cà elu a câstigatu amiculu seu o parthia buna, o nevésta cu zestre de 80,000 fl. Elu pretinde o recompensa de 2000 fl.

✗ **Notarii publicii**, cari aveau sè se denumésca pana la finea luneia curente, nu se voru denumi decatu numai pana mai tardiu. Caus'a acestei intardiari este cris'a ministeriala, ce a intratu in septeman'a trecuta. Astfelu se crede, cà denumirile se voru face de catra noulu ministru de justitia.

✗ **Judecat'a lui Solomon**. Judecatorulu de pace dintr'unu canton alu departamentulu la Dombes a datu o sentintia démna de intieľeptiunea lui Solomon. Dubois si Genin se presintara la tribunallu seu; celu d'antáiu reclamà de la celu d'alu doilea sum'a de 150 fr. cuprinsa intr'unu biletu subscrisu de dinsulu si indatoratu a se plati la Saint-Fortuna. Dubois esplicà magistratululu, cà dlu Genin, vecinulu seu, nu tagaduià esistintia datoriei, dar obietà, cà biletulu, fiindu platabilu la Saint-Fortuna, elu se va achitá la acea epoca. Dar, dice Dubois, serbatórea Saint-Fortuna nu sosese nici odata; in vanu cautu prin tóte calendarele orasieloru Brese, la Dombes si Bugey, nu potu sè dau din nenorocire peste numele acestui santu. Judecatorulu de pace, dupa ce a intrebatu apoi si pe debitoru, care nu tagaduesce, afara de aceste, esactitate a espunerii facuta de creditorulu seu, a datu sentintia urmatóre: „Avendu in vedere, cà dlu Genin recunósce, cà a subsemnatu dlui Dubois unu biletu de 150 fr. platabilu la Sant-Fortuna: avendu in vedere, cà, spre a nu face onóre angagiamentulu seu, dlu Genin obietéza, cà inca nu s'a implinitu termenulu, fiindu cà inca n'a sositu diu'a St. Fortuna: avendu in vedere, cà amu cantatu in tóte calendarele numele de Fortuna: considerandu, cà la 1 nov. este serbatórea tuturoru santiloru, si mai cu deosebire a celor cari nu si-au gasitu locu in calendaru, prin urmare si aceea a susdusului Fortuna: condamnámu pe dlu Genin sè plátésca dlui Dubois, cu interesele covenite, sum'a de 150 fr., si acésta la 1 nov. viitoriu, diu'a tuturoru santiloru (Toussaint).“

Lira vesela.

Amin!

Amin! e o vorba santa,
Ce 'n scriptura o gasinu;
De aceea cine-o canta,
Se vedu unde nici gandimu.
Déca sum pe locu eu inca,
De si sum si-am fostu crestinu,
Nu-i motivulu cà-su de stânca,
Ci cà n'am cantatu: *Amin!*

De-asta-di inse inainte,
Dupa tactu si pe tipicu,
Am sè facu peptu-mi se cante,
Ca si unu vestitu voinicu,
Ori si candu in gur'a mare,
Chiar si catra unu strainu
— Trantoru plinu de 'nveninare —
Intru una totu: *Amin!*

Si-ti vedé, vedé pré bine,
Iute ce-am sè propasiescu;
Si 'n ce nu mi se cuvine
Cum am sè me pomenescu!
Câci acei ce guvernéza
Tiermulu nostru celu romanu
Cu caldura 'mbratisiéza
Pe acei ce cantu: *Amin!*

Nedreptatea in dreptate
Voindu eu a o vedé,
De-asiu avé cum-va pecate
Vre-unu procosu de a avé,
Tréb'a este pusa 'n cale:
Déca nu ai bani in sinu,
Celor de pr'in tribunale
Sè le canti frumosu: *Amin!*

De voiesci in adunare...
Séu s'ajungi cum-va Primariu
(Funcțiune buna tare),
Fà-te 'ndata palamaru;
Si astu-felu pe la icóne,
Cum diaconii se 'nehinu,
Te inchina, si 'n isóne
Nencetatu canta: *Amin!*

Anticristulu, ce doresce
Pe-unu vladica-a resturná,
(Tronulu caruia-lu ravnesce)
Amin scie a cantá.
Scie, scie fia-cine,
Renegatulu nu-i crestinu!
Botedie-lu ori câtu de bine,
Interesu-i e: *Amin!*

Prin Amin, deci, tóte cele,
Putemu noi sè castigàmu;
Inse celor frumusiéle
Insedar lu-mai cantàmu;
Cà-ci de-lu canti, ori cum ti-place,
Déca esti saracu, betranu,
Loru efectu nici cum le face
Fara bani, alu teu *Amin!*

G. Teutu.

Ghicitura de semne

de Amalia Grama.

⊙i ' || ai || ×e * * e) | e(a?e,
A — ⊙i — ×i ×u * * o?e?e — a?e,
(a(i — ai(u × ia — ai('a — ea
A ⊙ × a * * a × a || u) | a || §e.
⊙ioiu u — Δlá, (á × u oiu u — Δ | á
É? a(i — 'oiu ?è || ×o? || á
⊙i :oiu ⊙a?u × á) | a || §è || * * u
(?u(ea ei * * | a — o? — e || ×u.

Io ⊙ i ⊙ u : u | (a || u.

Post'a Redactiunii.

Tiberiu. Celelalte doine nu le putemu intrebuintiá. Anecdote, datine si povesti populare, nu sunt p'acolo?

Candu. É unu non-sensu. Ai voitu se dici multu, si n'ai diu nimica.

Mocrea. Intre doinele tramise n'amu gasitu nici una vrednica de a se publicá. De vei mai tramite, alege numai cele mai frumoase!

Dupa unu anu. Nu se potrivește cu fóipa nóstra. Vei sci, pentru ce?

La Romania. Nu se póte publicá. Ast'a nu e poesiá, ci proza rimata. Ghiciturile inca nu, pentru ca s'au mai publicatu cu acestu cuprinsu.

„Siedietórea“, a aparutu inca la 1/13 jan. Numerulu primu contine aceste: Haidati la siedietóre! si Anulu nou, versuri de Iosifu Vulcanu; Anutia, novela populara, de V. R. Buticescu; Barbatulu dusu la catania, versu umoristicu, de Ionu Tripa; Christosu cu trei slugi, poveste din poporu, tramisa de At. M. Marienescu; Doine de la Sasu-Reginu, culese de Maria Precupu; Dascalulu si badea Ionu, dialogu; Doina de la Sibíiu, culésa de N. Petru; Paca a si Tandala, anecdote din poporu, tramise de Pavelu Chinesu; si iu sfirsitu: Ciumelu, ciumelu.

Nr. 2 a esitu la 1 fauru si contine aceste: Neptolu lui Traianu, versu pentru scolari, de I. Vulcanu; S'au schimbatu vremile, invetiatura pentru poporu, de A. M. Marienescu; Pescerea smeiloru, poema de Petru Dulfu; Vulpea si lupulu, poveste din poporu, tramisa de Vasilie Bianu; Doine din Satu-mare, culese de I. T. Fane; Cele diece porunci ale tieranului romanu, — invetiature scurte, de I. V.; Hodoroșcu si Troșcu, dialogu, cu ilustratiune; Ghici ghicitórea mea! de I. D.

Vestindu aceste, rugàmu pe toti carturarii poporului romanu, sè binevoiesca a introduce acésta nóua foitia in mijloculu poporului, cà-ci ea este intemeiata spre a desvoltá gustulu de cetitu, care va produce multu folosu pentru poporu. Pretiulu pe unu anu e 1 fl. Esempulare mai avemu inca.

Totu-odata multiamimu din anima pré numerosi-loru nostri colectanti, cari n'au intardiatu si pan'acuma a ni dá mana de ajutoriu la publicarea acestei intreprinderi asiá de ieftine.

Budapesta 2 fauru 1875.

Iosifu Vulcanu,
redactorulu „Siedietórei.“

Proprietariu, redactoru respundetóriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tieriei nr. 39.